

‘De mensen van Twickel zal ik het meest missen’

Door JAN HAVERKATE

Een jeugdige archivaris.

Foto: Piet Brummer

Na veertig jaar neemt archivaris Aafke Brunt afscheid van Twickel. Haar vertrek is meer dan het einde van een lang dienstverband. “Als je op Twickel opgroeit, ontstaat er vanzelf een band.”

Ook vandaag is ze haar werkdag weer begonnen met het vaste ritueel: het openen van de buitendeuren van het bouwhuis waarin ze zoveel jaren heeft gewaakt over de schatten van Twickel. Buiten is het stil, de kerstvakantie is dit jaar vroeg begonnen. Op het voorplein gloeien de lampjes van de grote kerstboom in de bleke ochtendmist. Maar vandaag is toch anders. “Dit zal ik zeker gaan missen”,

zegt ze naar buiten kijkend. “Nu staat daar de kerstboom, maar elk seizoen heeft hier zijn eigen sfeer. Straks, als het gaat vriezen, zijn het de dichtgevroren grachten, in het voorjaar de uitlopende bomen, in de zomer het klateren van de fontein. Er is altijd wel iets bijzonders te zien. In alle vroegte het voorplein oplopen en het kasteel zien ontwaken in het licht van de opgaande zon, is altijd weer een belevenis.”

Na veertig jaar gaat Aafke Brunt (66), archivaris van Twickel, met pensioen. Vandaag is haar laatste werkdag. Natuurlijk beseft ze dat ze een sprookjesachtige werkplek achterlaat, maar voor haar was Twickel meer dan dat. Geboren in 1954, kort nadat haar vader tot rentmeester van Twickel was aangesteld, groeide ze op in zijn kantoor annex het woonhuis van de familie Brunt. Het leven stond er in dienst van Twickel. De boeren kwamen langs om de pacht te voldoen, de barones om thee te drinken, en dominee Samberg studeerde er elke dag in oude stukken.

Kleurplaten

Maar het jongste dochtertje van de rentmeester werd door het personeel niet vergeten. Administrateur Kooistra vouwde muizenrapjes voor haar, bosbaas Oosterhoff bracht sigarenbandjes mee en met dominee Samberg deelde ze haar opwinding toen ze op school had vernomen dat de mens uit de aap is ontstaan maar het nauwelijks kon geloven. De bovenverdieping, waar Sambergs stukken lagen opgeborgen, maakte haar dan ook als kind al vroeg nieuwsgierig. “Ik herinner me dat ik op een onbewaakt moment zo’n portefeuille met oude stukken in handen kreeg. Prachtige gravures bleek later, maar ik zag er kleurplaten in. Gelukkig viel de schade mee, want ik werd al gauw gesnapt met mijn kleurpotloden. Later vielen me weer andere stukken op. Brieven van Johan de Witt bijvoorbeeld, over wie ik op school had gehoord. Of een handtekening van keizer Karel V. Heel spannend allemaal.”

Huisarchief

Dat haar nieuwsgierigheid haar voorbestemde voor een studie geschiedenis, is volgens haar een misverstand. “Geschiedenis ging me goed af en daarom koos ik een vak waar ik minder goed in was, een M.O. opleiding Nederlandse taal- en letterkunde. Dat is achteraf gezien een nuttige keuze geweest.” Ook het idee dat een baan als archivaris van Twickel wel

iets voor haar was, ontstond pas veel later. Een echt archief dat ook voor het publiek toegankelijk was, was er op Twickel toen nog niet. Dominee Samberg ontving wel af en toe belangstellenden, maar zijn taak bestond toch meer uit het afhouden van al te veel bezoek.

“Het was de Juniorkamer Twente die de aanzet gaf tot de inventarisatie van het huisarchief”, herinnert zij zich. “Dat was kort na de dood van de barones. Mensen van de Juniorkamer zochten contact met mijn vader met de vraag of men Twickel van dienst kon zijn met een nuttig project. Dominee Samberg was toen ook net overleden en het ordenen van het huisarchief leek mijn vader wel een geschikte klus. Hoeveel werk het was, bleek pas toen de eerste zending op het rijksarchief in Zwolle was afgeleverd.”

Open voor publiek

Het karwei was zelfs zo omvangrijk dat toestemming van Den Haag nodig was. Daar wilde men wel meewerken, maar alleen als het huisarchief werd opengesteld voor publiek. Dat zou in Zwolle kunnen, maar statutair was bepaald dat het huisarchief altijd op Twickel moest blijven. Daaraan wilde het rijk alleen meewerken, als het archief tenminste één dag in de week open was voor publiek. “Zo is mijn baan ontstaan”, vertelt ze. “Omdat het voor een dag in de week was, zouden de sollicitanten niet in de rij staan, zo was de verwachting. Mijn vader heeft toen geopperd om mij te vragen en mij leek dat ook wel wat. Ik ben daarna eerst naar de archiefschool gegaan en heb stage gelopen op het rijksarchief in Zwolle. Mijn aanstelling kreeg ik in 1980, eerst voor een dag in de week, en toen de hoeveelheid werk toenam, voor meer uren.”

Een complicatie was dat ze, op vakantie in Frankrijk, verliefd werd op Didier met wie ze later trouwde, en hem niet in de steek wilde laten, maar Twickel ook niet. Met ieders instemming kwam een regeling tot stand waarbij ze om de

veertien dagen voor eigen rekening op en neer reisde. Tot 1996 vanuit Parijs, daarna vanuit de Provence, waar ze met haar man later ging wonen. Met bijna 850.000 kilometers, afgelegd in ruim dertig jaar, werd ze een van Nederlands meest bereisde forenzen.

Groen tafelkleed

Nu het afscheid nadert, kijkt ze met voldoening terug. Vele onderzoekers hebben in de loop der tijd de weg naar het huisarchief gevonden. Met de lijst van publicaties is ook het besef gegroeid hoe belangrijk het verleden voor het heden is. “Ook op Twickel zelf”, vertelt ze. “Nu veel Twickel-erven een woonfunctie krijgen, wil de bouwafdeling weten hoe de situatie vroeger was. Oude bouwtekeningen, waarvan er vele zijn bewaard, kunnen dan goede diensten bewijzen.” Haar woning in Delden houdt ze voorlopig aan, maar ze zal er minder vaak komen. Aan het heen en weer reizen heeft ze nooit een hekel gehad, zegt ze, “maar als je in twee werelden leeft, krijg je nooit alles mee en dat dat is nu gelukkig afgelopen. Maar ik ben zeker niet weg, ook mijn moeder woont hier nog. Hoe dan ook zal ik mijn opvolger niet in de weg lopen.”

Wat ze het meest zal missen, zijn de mensen van Twickel. “Dat zal wel komen omdat ik op Twickel ben opgegroeid. Dan ontstaat vanzelf een band. Al leeft iedereen tegenwoordig meer op zichzelf, ik hoop wel dat die band blijft en weer sterker wordt. Soms zit dat in kleine dingen zoals een sinterklaassurprise die wij onlangs van het stichtingsbestuur kregen, reuzeleuk vond ik dat.” Behalve haar herinneringen neemt ze een groen tafelkleed mee naar Frankrijk. Het kleed dat jarenlang op de grote tafel in het huisarchief lag en onlangs werd afgedankt. Ook als ze het niet hergebruikt, zal het haar blijven herinneren aan een werkplek die voor haar ook een huiskamer was.

